

LEDER

DAGSAVISEN

SJEFREDAKTØR/ADM.DIREKTØR:
EIRIK HOFF LYSHOLMOSLO-REDAKTØR: BENTE ROGNAN GRAVKLEV
POLITISK REDAKTØR: LARS WEST JOHNSEN*Dagsavisen er en fri og uavhengig avis, med utgangspunkt i arbeiderbevegelsens verdier.
Avisen redigeres etter Vær Varsom-plakaten og Redaktørplakaten.*

Hakk i Sp-plata

20,9 prosent, og like i ryggen på Arbeiderpartiet. Senterpartiet flyr høyt om dagen, og stadig flere hvisker om statsminister Trygve Slagsvold Vedum.

Vedum vil «utvikle hele Norge», «ha tjenester nær folk» og angriper regjeringen, som «tar landet i feil retning» med sin «sentralisering» og «forskjellspolitik». Sp, derimot, «tror på hele Norge!»

Det er ingen tvil om at budskapet går hjem. Folk flest ønsker ikke høyrepolitikk, og Vedum er den tydeligste motstemmen mot utviklingen. Det skal han ha takk for. Men hvorfor er det likevel ikke helt enkelt å se for seg hvordan en regjering der Senterpartiet er størst, vil se ut? Hvilken politikk den vil føre?

På Politisk kvarter på NRK fredag forsøkte programlederen å få Vedum til å være tydelig: Hva vil dere prioritere på områdene der Sp og Ap er uenige? Spørsmålet er viktig: Det handler ikke bare om hvem som er best på å være imot Regjeringen Solbergs dårlige funderte reformer, men om avgjørende områder som vårt forhold til EØS. Det var, nær sagt som ventet, umulig å få et klart svar. «Vi tror på hele Norge!», sa Vedum, i ulike varianter.

Vi skulle gjerne vite hva som står med liten skrift i kjøpekontrakten.

Med stor makt kommer stort ansvar, heter det. Det er på tide at Vedum forteller nasjonen hvordan hans visjon for Norge ser ut, ikke bare hvordan den *ikke* ser ut. Det gjelder ikke minst i miljøpolitikken. Det er faktisk ikke greit at landets snart største parti ikke har en tydelig politikk på det viktigste politiske området. Igjen: Hvor vil dere ta landet?

Før valget i 2017 ville NRK få Vedum til å svare på hvilken regjering han ønsket seg. Var det plass til SV? «Senterparti-Ap-basert regjering», svarte Vedum – så mange ganger at NRK laget en kollasj av svarene. Hakk i plata.

Vi skjønner at det er fristende å fortsette med et budskap som selger – og Vedum er en dyktig selger. Men vi skulle gjerne også få vite hva som står med liten skrift i kjøpekontrakten.

Store og vanskelige ord

Organisasjonen Norsk Narkotikapolitiforening (NNPF) – som tross navnet ikke representerer politiet – mener at Unge Venstres kampanje «Legalize it» for å gjøre det lovlig å bruke cannabis, har skylda for at mange unge visstnok nå tror at cannabis er lovlig i bruk i Norge.

Selvsagt. En kampanje for å legalisere noe kan bare oppfattes dit hen at det som skal legaliseres allerede er lovlig.

Gaza skriker, i

Bomber, raketter, død og lidelse til tross, de siste krigshandlingene rundt Gaza endte uten å skape de store overskriftene. Hva har skjedd med den gamle Midtøsten-konflikten?

ROGER
HERCZ

Utenriksjournalist

I ISRAEL

Twitter: @dagsavisen

JAFFA (Dagsavisen): Bahaa Abu el-Atta visste ikke at han kun hadde timer igjen å leve da ha la seg i sengen sist mandag. Ved siden av ham lå hans kone. At israelerne ville ha ham, visste han. Og den natten kom muligheten.

Et enkelt jagerfly nærmet seg plutselig Gaza, gikk i posisjon, og avfyrte en enslig rakett mot soverommet. El-Atta og hans kone rakk trolig aldri å skjønne hva som skjedde. Med angrepet mener Israel å ha fjernet en av deres store trusler fra Gaza. 42-åringen var en av topplederne i Islamske Jihad, en ekstremistorganisasjon langt til høyre selv for Hamas.

Straks begynte rakettregnet over halve Israel, helt opp til Tel Aviv. Millioner av israelere tilbrakte de neste dagene i bomberom. I Gaza, et av verdens mest folketette områder, innledet Israel en bombekampanje. Noen dager senere var 23 palestinere drept, minst sju av dem barn.

Så var det over. Det som gjorde det annerledes denne gangen var at Hamas holdt seg utenfor: Trolig var gruppen også litt tilfreds over å bli kvitt en bitter rival i Gaza, en rival som ikke var villig til å etterfølge Hamas sine krav. Det kanskje mest overraskende, imidlertid, var at kampene ikke vekket stor oppsikt ellers i verden. Hadde store deler av verden gått lei av den endeløse konflikten? Nei, det er ikke så enkelt. Noe mer grunnleggende har skjedd.

Avdøde Yasser Arafat sa mange ganger at tiden var på palestinerne side. At hvis en bare var tålmodig, ville en løsning som ville tilfredsstille palestinerne komme. Siden har Midtøsten forandret seg dramatisk. Ikke minst tror høyresiden i Israel at palestinerne er så svekket at en palestinsk stat aldri vil komme.

I tillegg har Vestens frykt for grupper som Den islamske staten skapt en ny berøringsfrykt for grupper som Hamas. Når politikk i Gaza er en dragkamp mellom Hamas og Islamske Jihad har man sant nok få visjoner å tilby folk flest. Og en må ty til vold for å beholde makten.

Sørgende palestinere i begravelsen til en drept

Men hovedproblemet ligger et annet sted. I Midtøsten i dag har en så mange blodige konflikter at en knapt vet hva «Midtøsten-konflikten» lenger betegner. Blant de involverte er Syria, Libanon, Tyrkia, Saudi Arabia, Iran, Irak, Libya og Jemen. Da forsvinner oppmerksomheten fra Palestina. I Jemen risikerer nå hvert femte barn å dø av menneskeskapt sult. I Kina sitter millioner av muslimer i indoktrineringsleire. Og i Syria alene er over en halv million mennesker drept, mens en befolkning to ganger hele Norges er blitt tvunget fra sine hjem.

På sett og vis ser man en viss korrigering av dagsordenen i Midtøsten, en korrigering som palestinerne kommer ut av som den tapende parten. Arafat hadde ikke rett, tiden er ikke på palestinerne side. Midtøstens største problem, og som over 400 millioner arabere betaler prisen for, var ikke Palestina-konflikten, men uteblivelsen av demokrati. Og problemet eksisterte lenge før Den arabiske våren i 2011, det var bare det at så få ellers i verden ville se det. Da overrasker det kanskje ikke å høre at arabiske diktatorer bevisst plasserte Palestina på dagsordenen – ikke for å søke rettferd, men for å kanalisere press bort fra egne regimer.

I dag har arabere over hele Midtøsten våknet opp og blitt bevisst sitt makt-potensiale. Revolusjonen startet i 2011, og det var feil å tro at alt kunne være over i løpet av noen år. Nå har den andre fasen av Den arabiske våren startet. Den første var et opprør mot arabiske regimer, den andre i stor grad et opprør mot Iran og islamistisk politikk. Fra

ingen hører

kriger i Islamske Jihad 14. november 2019.

Foto: AFP/NTB scanpix

Libanon og Irak har protestene nå spredt seg inn i Iran. Kanskje er det ikke et liberalt demokrati folk krever. Men de krever verdighet og at regjeringene tjener dem og ikke kun en liten og undertrykkende elite.

Denne korrigeringen av dagsordenen gjør ikke palestinerne tragedie noe mindre: Bare i Gaza lever to millioner mennesker innesperret av Israel og Egypt fra utsiden, og undertrykket av Hamas på innsiden. Hamas er også del av den iransk-støttede sfæren i Midtøsten som arabere nå gjør opprør mot. Sjansene for et folkeopprør i Gaza er liten, men det var den også i Syria før 2011.

Aller verst, imidlertid, er den israelske okkupasjonen og den påfølgende brutaliseringen som har fortsatt så lenge – i over 50 år – at palestinerne flest ikke kjenner noen annen virkelighet og aldri levd en dag i frihet. Og inne i de palestinske byene på Vestbredden styrer president Mahmoud Abbas fremdeles, fjorten år etter at han ble valgt til en fireårsperiode. Trist nok er Abbas faktisk litt avhengig av okkupasjonen – hadde det ikke vært for den hadde Hamas trolig overtatt der også.

Og da kommer man til et avgjørende poeng: Palestinerne problem er ikke at verden er lei, men at man ikke lenger har håp. Så få har tro på at konflikten kan løses nå. En norsk utenriksminister sa det slik off-the-record til Dagsavisen for noen år siden: «Palestinerne får ikke støtte fordi de har det verst. De får støtte fordi vi tror det kan føre til en fred. Hvis ikke vi lenger ser fredshåpet,

er det mange andre som trenger vår støtte mer, sa han.

Mye er blitt skrevet de siste dagene om palestinske skolebøker. Så lenge Norge gir penger, kan man kreve å si hva pengene skal gå til. Norge gir ikke penger til Israel, men å si at man i dagens Israel blir opplært til å dyrke freden er ikke riktig.

Bare noe så dagligdags som å se på værmeldingen i Israel, blir politisk. Okkupasjonen finnes ikke en gang på de israelske værkartene, alt er bare Israel. Dagens regjering søker å viske ut palestinsk historie. I kulturlivet mister teatergrupper som nekter å spille i jødiske bosettinger på okkupert land sin statlige støtte.

Men det finnes en helt annen vei. Og nøkkelen er knyttet til dynamikken man skaper. Så lenge folk flest ikke har håp om bedre tider, vil en heller ikke få skolebøker og liknende som preker fred. Nå skal det også sies at både i Netanyahu's Israel og Abbas sitt Palestina foretrekker lederne faktisk heller å fortsette konflikten med den andre siden enn å ta det nødvendige indre oppgjøret som skal til for å få en fred.

Men hvis en derimot kan få skapt en virkelighet av håp – under andre ledere – vil en raskt oppleve hvordan millioner av palestinere og israelere vil hoppe på muligheten. For slik som håpløshet nærer opp under hatet, vil håp skape en ny dynamikk som igjen skaper større åpenhet, større toleranse og større vilje til forsoning.

Roger.hercz@dagsavisen.no

BØRS & KATEDRAL

HELGE SIMONNES er tidligere sjefredaktør i Vårt Land. Han skriver om temaer i skjæringspunktet samfunn/religion.

Twitter: @Helgesim

Historieløs brobygging

«Vi tror på den samme Gud. Vi tror på Jesus som veien til frelse»

Når Ketil Solvik-Olsen nå vender tilbake fra sitt eksil i USA, viser han tydelig ambisjoner om å ta opp kampen med Sylvi Listhaug om ledervet i Fremskrittspartiet.

Pinsevennen fra Rogaland har i likhet med Listhaug skrevet bok. I motsetning til sin nestlederkollega er han en samlende politiker som kunne ha funnet seg godt til rette både i Høyre og KrF. Blant svært mange i disse partiene nyter han stor respekt. I Høyre og KrF vil det bli jubel om en så balanseende og faglig dyktig politiker igjen finner sin plass i regjeringen.

Det er interessant å se hvordan Frps fremste brobygger argumenterer for at Frp og KrF egentlig kjemper for de samme verdiene. Dette utgangspunktet bruker han til å fremme en sterk kritikk av tidligere partileder Knut Arild Hareide. Solvik-Olsen peker på at KrF har vektlagt familien og sivilsamfunnet som et fundament i sitt samfunnssyn, akkurat som Frp.

Han skriver: «Jeg har møtt Hareide i noen bedehus, utenom valgkamp. Vi tror på den samme Gud. Vi tror på Jesus som veien til frelse. Jeg har partivenner som er prester, predikanter, misjonærer. Men nå får de høre at de har et dårlig verdisyn. Hareide sier det for å forsvare sin kursendring. I kjølvannet står mennesker som føler seg verdimelessig degradert.»

Mange vil ikke anerkjennende til Solvik-Olsens harmoniserende argumentasjon, men etter min mening er han på tynn is. Vår nære historie viser at det ikke er så problemfritt som Solvik-Olsen vil ha det til når han trekker frem felles tro som etiskpolitisk fundament.

For noen uker siden holdt jeg

foredrag i Notodden menighetshus, som ligger rett ved siden av byens flotte kirke. I menighetshuset finner man også kirkekontorene. Som de fleste andre slike steder er det på veggene gjort plass til et billedgalleri av alle prestene som har tjenestegjort i soknet.

Billedrekka i Notodden er spesiell. Her finner man portrettet av Ludvig Daae Zwiilmeyer, sokneprest i Nesodden fra 1929–1934. I sin tradisjonelle prestedrakt ser han ut som de øvrige prestene, men billedgalleriet lyver. På et avgjørende punkt skilte Zwiilmeyer seg ut. Allerede i 1933 meldte han seg inn i Nasjonal Samling. Ti år senere var han en av nazibiskopene i Norge.

I Knut Jordheims bok om Notodden er Zwiilmeyers argumentasjon for å gå inn i NS gjengitt: «Jeg følte trang til et etisk formet program, som kunde samle folkekraften og dermed samle folket nasjonalt om de store verdier vi eide i kultur og kirkeliv. Dette mente jeg å finne i Nasjonal Samlings program, og blev altså medlem den 1ste sept 1933.»

Ketil Solvik-Olsen vil raskt hevde at det er forskjell på nazismens og Fremskrittspartiets ideologi, men det er ikke hovedpoenget. Bak de vakreste ord om fellesskap og felles tro, kan det skjule seg store variasjoner i politiske valg.

Det må være en soleklar plikt for politikere å kunne argumentere med at verdisynet til en mulig politisk samarbeidspartner er så på kollisjonskurs, at det ikke er mulig å inngå et samarbeid. Hareide kan kritiseres for mye for hvordan han kjørte prosessen i KrF, men kritikken fra Solvik-Olsen er ikke det som bør plage ham mest.

Mange vil ikke anerkjennende til Solvik-Olsens harmoniserende argumentasjon.